

Week-end i Belarus

Under arbejdet med at introducere miljøprojekter i Letland, blev det også til en tur til Belarus (Hviderusland). Turen foregik sammen med vor lettiske ven, Janis Prols samt ingeniør fra Rambøll, Benny Sterregaard. Benny var nok den af os, der slap mest mest ædru gennem turen, så han har skrevet denne beretning. Jeg skal indskyde, at Benny er en pæn mand, som absolut ikke har ønsket at udfordre sit pæne firma med de mere saftige detaljer fra turen, der foregik i vinteren 1993. Læs derfor omhyggeligt mellem linjerne – og læg så lidt til.

Belarus - eller Hvide Rusland - er en af de nye SNG-republikker. Landet ligger mellem Rusland mod øst og nord, Letland, Litauen og Polen mod vest og Ukraine mod syd. Belarus har ca. 10 mill indbyggere, hvoraf knap 2 mill lever i hovedstaden Minsk.

Rambøll har i et års tid samarbejdet med en gruppe nordjyske virksomheder omkring demonstrationsprojekter for varme og miljøanlæg i småbyer i Letland. Gruppen har som interesseområde de Baltiske lande og naboområderne, og det var derfor naturligt at undersøge, om tilsvarende projekter er mulige i Belarus. I forbindelse med arbejdet i Letland i første uge af februar begav Søren Padkjær - den dynamiske marketingmand og projektmager i gruppen - og undertegnede sig så til Belarus i week-enden 6. - 7. februar.

Start fra Riga lørdag morgen i lejet bil med kurs mod grænsen ved Daugavpils 260 km østpå. Bilen var lejet gennem vor lettiske partner og tilhører en statsinstitution og chaufføren, som betjener den til daglig, kan disponere over den i week-enden som udlejningsbil mod et mindre beløb (100-200 rubler per dag) Vi gav \$105 for de to dage, hvilket var en rimelig pris for en god bil - otte år gammel Audi 100 - med chauffør og incl. benzin. En udmærket forretning for både chaufføren og os (1 \$ = 170 rubler). Janis Prols, geolog fra vor samarbejdspartner EVA, deltog som tolk. Det var også med i prisen.

Fra venstre ses her vor tolk på turen, Janis Prols, niece Anna, artiklens forfatter Benny Sterregaard samt vor ven Zigfrids.

Turen gik i et pænt landskab langs floden Daugava, som er områdets største, og som i Belarus hedder Dina. Ved Daugavpils passerede vejen et stort fort af model som Vestvolden ved København. Tilsyneladende stadig en militærbase bl.a. med en større samling jetfly opmarcheret, hvilket som vanligt pustede til de gamle flyinteressers hos undertegnede. Grænsen passerede vi uden problemer efter check af pas og bagage - men uden visum.

Ved grænsen mødtes vi med direktøren for Research Centre ECOLOGY i Minsk, Victor Vaaks og vicedirektør M. Tachov.

ECOLOGY fungerer i Belarus nærmest som en pendant til Miljøstyrelsen her, og Søren Padkjær og jeg havde i august 1992 besøgt Minsk og forhandlet projektmuligheder med Vaaks og Co. Sammen med Vaaks var også borgmestrene for hhv Braslav distriktet og Braslav by, som var vort første mål. Distriktet svarer til vores amt, men er mindre, og de to steder, vi var, oplevede vi, at det var distriktet, der førte det store ord frem for byens administration. Braslev viste sig at være en overraskende pæn og velordnet by. Byen har ca. 11.000 indbyggere og ligger i et svagt bakket landskab domineret af store søer og skove. Der er ingen store industrier i området. Byen var polsk indtil Hitler og Stalin delte Polen mellem sig i 1939, og byen er præget af store pæne huse af polsk oprindelse. Således også byens hotel, hvor værelserne var gammeldags, men store og rene

- dog uden opvarmning i vinterkulden, og vi fik heller ikke afprøvet om samovaren og det gamle fjernsyn virkede.

Vores værter var meget gæstfri - vi var efter sigende de første vesterlændinge i byen i 5 år. Man tog positivt imod vore ideer, ikke mindst hvis vi selv kan skaffe finansieringen, og vi besigtigede forskellige virksomheder og anlæg. Godt beværtede blev vi overalt og konstaterede, at det er en fordel, hvis man sætter pris på karper og andre ferskvandsfisk samt naturligvis vodka (og kefir). Det udmærkede egnsmuseum besøgte vi også, og alle steder stod folk på pinde for os, til trods for at det var lørdag eftermiddag og aften.

Området ved Braslav skal udlægges til nationalpark, og vil være et godt mål for jægere og fiskere. Vi kunne se, at isfiskeri blev drevet i stor stil på de frosne søer. Indtil videre mangler dog servicefaciliteter, og sproget er en væsentlig barriere. Bortset fra Vaaks, som taler lidt tysk, traf vi ingen som forsøgte sig med vestlige sprog. Kan man ikke russisk, skal man have tolk med.

Efter en solid morgenmad søndag morgen viste Vaaks vej mod Postavy, som var vort næste mål knap 100 km væk. Det gik stærkt ad de ujævne og hullede veje, og vi mærkede, at støddæmperne i Audien var modne til udskiftning. Kl. 11 kom vi til Postavy - en by på 21.000 indbyggere plus en stor militærbase. Vi blev igen meget overstrømmende modtaget af distriktets og byens respektive borgmestre med en større stab af embedsmænd, og her fortalte man, at vi var de første vesterlændinge siden tyskerne blev drevet ud i 1944.

Jeg fandt senere ud af, at de 83 nukleare SS-25 raketter baseret i området, først blev fjernet i 1996.

Området har været lukket, fordi det bl.a. har huset en militærbase med raketter i siloer i jorden med mere. Man så stadig Lenins kontrafej på væggen og hammer & segl i knaphullerne.

Igen var man meget positive overfor vore projektforslag, og efter frokost med de sædvanlige 4-5 retter (og vodka) drog vi ud for at besigtige virksomheder. Det gik i lyntempo, fordi vi havde ønske om at starte hjemturen kl. 15.30 og - skulle det vise sig - fordi værterne havde et par skjulte punkter på dagsordenen.

Vi så på en hørfabrik, hvor der kan laves et varmeværk fyret med høraffald og halm, og vi så på et mejeri og et slagteri, hvor der er behov for spildevandsrensning. Alle steder blev vi modtaget af virksomhedens direktør. Vi kørte med borgmestrene i en russisk jeep, som er fin til hurtig kørsel på de ujævne veje - bl.a. vejen til lossepladsen, som vi fik med i skyndingen.

Til sidst endte vi på en slags stor maskinstation. Hvorfor nu det? Jo - vi skulle i sauna! De havde tidligere talt om badning, men vi troede at have afværget det. Men nej, af med klunset og indvarmen. Borgmesteren hældte øl på de gloende sten, og vi blev riset både for og bag med tørret enebær/egeris i den fortættede atmosfære. Ikke overraskende blev der igen serveret vodka.

Bagefter hørte det med til ceremonien at nyde lidt saltmad og øl i svalestuen - og da kl. nu var 16, mente vi, at vi kunne slippe afsted. Dog - vi måtte lige sige ordentligt farvel i virksomhedens administration - max ½ time. Vi bøjer os, bl.a. fordi vor tolk mumlede noget om, at man risikerede at blive stoppet af politiet ved bygrænsen, hvis man ikke fulgte spillereglerne.

I mødelokalet blev vi chokerede ved at se et overdådigt middagsbord. Selv om vi var mere end mætte, måtte vi igang med afskåret kød og brød, kogt karpe, store stykker ristet karpe, små

kasseroller med fisk i lage, ½ stegt poulard, kogte farsboller i svøb, klar suppe og kage med sødt. Alle andre spiste med god appetit, så vi måtte gøre vort bedste. Der blev holdt taler - og drukket vodka. Fem cl. i glassene, og man var ingen mand, hvis man ikke tømte til bunden efter hver tale. Russerne holdt tre taler, så det blev til noget, og Søren Padkjær bidrog også med en tale og tak for den overvældende gæstfrihed.

Belarus. Det sidste farvel. Brød, kød og vodka på jeep'ens køler

Det eneste overlevende billede fra turen - opdækning på køleren af den gamle russiske jeep med mere mad og vodka.

Overmætte og halvt berusede gav vi os ud på de sidste 300 km til Riga ved 18-tiden. Dvs. borgmesteren og et par stykker til ville lige vise os vej ud af byen mod grænsen til Litauen.

Borgmesteren kørte fint på vodka i jeep'en, og vi var glade for, at vi havde chauffør på, og at han kun havde drukket mineralvand. Efter ca. 10 km stoppede jeep'en og kørte så ned ad en snedækket markvej - vi spekulerer så på, om vi mon skulle kryds grænsen illegalt, men vi standsede ved bredden af en tilfrossen sø.

SP bemærkning: På dette tidspunkt lænede Benny sig over mod mig og hviskede: Mon vi skal skydes her?

Hvad nu? Jo - borgmesteren fandt et stort stykke brunt papir frem og dækkede op på jeep'ens køler med brød, afskåret kød, mineralvand og - naturligvis - to halve liter vodka. Så måtte vi på den igen. I 10 graders frost og i øvrigt med en meget flot solnedgang. Noget vodka måtte vi have ned, selvom en del også havnede i det frosne græs. Og på den måde fik vi så sagt pænt farvel til de meget gæstfri folk fra Postavy.

På resten af hjemturen over to grænser med pas- og bagagekontrol og hvor sjældne fugle som Søren og jeg formentlig fik en særlig grundig behandling, var vi først i en ret løftet stemning. Snart blev det dog mere enerverende med den megen mad siddende halv oppe i halsen og vodkaen dunkende i hovedet. Tilbage i Riga kl. 23.00 efter en interessant, men også på sin vis ret krævende week-end i Belarus.